

ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΣΥΜΠΡΑΞΗ ΠΡΑΣΙΝΗ ΚΑΙΝΟΤΟΜΟΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ

Ανάγκες σε πράσινες δεξιότητες και ειδικότητες στην τοπική οικονομία - Καλές πρακτικές πράσινης επιχειρηματικότητας και απασχόλησης από χώρες της ΕΕ

Δρ. Μιλτιάδης Σταμπουλής, Δρ. Οικονομολόγος της Εργασίας
Επιστημονικός Συνεργάτης του εταίρου ΓΝΩΣΗ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ

«Ενίσχυση της απασχόλησης και βιώσιμη μικρο-επιχειρηματικότητα μέσω
καινοτόμων δραστηριοτήτων πράσινης οικονομίας στην Αθήνα»

Αθήνα
20 Οκτωβρίου 2014

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Εννοιολογικοί ορισμοί

Πράσινη οικονομία (eco – industry ή green economy) είναι όλες οι δραστηριότητες που παράγουν αγαθά και υπηρεσίες για τη μέτρηση, πρόληψη, περιορισμό, ελαχιστοποίηση και διόρθωση της περιβαλλοντικής ζημιάς στο νερό, στον αέρα και στο έδαφος, καθώς και τα προβλήματα σχετικά με τα απόβλητα, το θόρυβο και τα οικοσυστήματα (ορισμός ΟΟΣΑ/ Ευρωπαϊκή Στατιστική Υπηρεσία (Eurostat) το 1999.)

Οι δραστηριότητες της πράσινης οικονομίας εμπίπτουν σε τρεις (3) γενικές ομάδες:

- **τη διαχείριση ρύπανσης (pollution management)**
- **τις καθαρές τεχνολογίες προϊόντα (cleaner technologies and products)**
- **τη διαχείριση πόρων (resource management)**

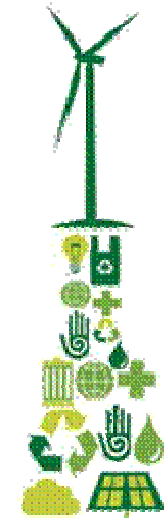
Εννοιολογικοί ορισμοί

Πράσινα επαγγέλματα (green jobs) είναι τα επαγγέλματα στον περιβαλλοντικό τομέα ή/και τα επαγγέλματα που απαιτούν ειδικές, σχετικές με το περιβάλλον, δεξιότητες (ορισμός της *Ευρωπαϊκής Επιτροπής σε έκθεση για τη Διεύθυνση Περιβάλλοντος*)

Πράσινα επαγγέλματα είναι οι θέσεις εργασίας σε όλους τους τομείς της οικονομίας που συμβάλουν ουσιαστικά στη διατήρηση ή την αποκατάσταση της ποιότητας του περιβάλλοντος και μειώνουν τον περιβαλλοντικό αντίκτυπο των επιχειρήσεων και οικονομικών τομέων σε αειφόρα επίπεδα (ορισμός της *η Πρωτοβουλία για Πράσινα Επαγγέλματα (Green Jobs Initiative)*, μια κοινή πρωτοβουλία από το *Περιβαλλοντικό Πρόγραμμα των Ηνωμένων Εθνών, την Διεθνή Οργάνωση Εργασίας, τη Διεθνή Οργάνωση Εργοδοτών και τη Διεθνή Συνομοσπονδία Εργατικών Συνδικάτων*)

Η συμβολή των πράσινων επαγγελματιών

- ✿ στην προστασία και την αποκατάσταση των οικοσυστημάτων και της βιοποικιλότητας,
- ✿ στην υιοθέτηση στρατηγικών υψηλής απόδοσης για μείωση της κατανάλωσης ενέργειας, πόρων και νερού,
- ✿ στην απεξάρτηση της οικονομίας από τις ορυκτές μορφές ενέργειας,
- ✿ στη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου,
- ✿ στην ελαχιστοποίηση ή αποφυγή δημιουργίας όλων των μορφών αποβλήτων και ρύπανσης.

Επιπτώσεις των νέων αναγκών σε «πράσινες» δεξιότητες στην απασχόληση

Η στροφή προς την πράσινη οικονομία έχει ήδη αρχίσει να επηρεάζει την αγορά εργασίας, γεννώντας **σημαντικές διαρθρωτικές αλλαγές από την ανάπτυξη νέων επιχειρηματικών δραστηριοτήτων αλλά και την παρακμή άλλων.**

- Αρκετά από τα υφιστάμενα επαγγέλματα αναμένεται να διαφοροποιηθούν, λόγω του "πρασινίσματος" των αναγκαίων γνώσεων και δεξιοτήτων αλλά και των μεθόδων εργασίας.
- Συγκεκριμένες θέσεις εργασίας μπορεί να εξαλειφθούν χωρίς άμεση αντικατάσταση (π.χ. στην περίπτωση ορισμένων υλικών συσκευασίας που θα αποθαρρυνθεί ή θα απαγορευτεί η χρήση τους και θα δοθεί τέλος στην παραγωγή τους).
- Ορισμένες θέσεις εργασίας θα αντικατασταθούν, για λόγους όπως η μετάβαση από τα ορυκτά καύσιμα σε ανανεώσιμες πηγές ενέργειας ή η αντικατάσταση της ταφής ή/και καύσης των αποβλήτων από τη διαδικασία ανακύκλωσής τους.
- Νέες θέσεις εργασίας θα δημιουργηθούν σε ορισμένους τομείς, όπως στην κατασκευή συστημάτων ελέγχου της ρύπανσης τα οποία θα ενσωματωθούν στον υφιστάμενο εξοπλισμό παραγωγής.

Πράσινη απασχόληση στην Ελλάδα

- ❖ Σήμερα η Ελλάδα έχει το χαμηλότερο ποσοστό πράσινης απασχόλησης στην Ευρωπαϊκή Ένωση, ωστόσο, το 3% των ανέργων απορροφάται ήδη σε «πράσινα» επαγγέλματα. Η αισιόδοξη πλευρά δείχνει ότι τα δεδομένα θα βελτιωθούν, καθώς η Ελλάδα θα πρέπει να ενσωματώσει και να εφαρμόσει στην πράξη τις κοινοτικές οδηγίες που αφορούν στην προστασία του περιβάλλοντος.
- ❖ Η χρηματοδοτική πολιτική της Ε.Ε. έχει κατεύθυνση προς την περιβαλλοντική έρευνα, τεχνολογία, επενδύσεις και υποδομές, γεγονός που αναμένεται να δώσει σημαντική ώθηση στην πράσινη απασχόληση και στην αύξηση του ποσοστού των ατόμων που απασχολούνται σε περιβαλλοντικές δραστηριότητες.
- ❖ Μέσω της στροφής της ενεργειακής πολιτικής προς ΑΠΕ παρατηρούνται όλο και αυξανόμενες επενδύσεις σε καθαρές τεχνολογίες αλλά και τεχνολογίες αντιρρύπανσης και απορρύπανσης.
- ❖ Ο τομέας της βιολογικής γεωργίας είναι σε άνθιση και έχει βρει αξιοσημείωτη ανταπόκριση από το ελληνικό αγοραστικό κοινό.

Προοπτικές πράσινης ανάπτυξης στην Αττική

Η μέχρι σήμερα ανάλυση της Στρατηγικής Έξυπνης εξειδίκευσης της Αττικής, αναδεικνύει την ανάγκη υποστήριξης συγκεκριμένων «περιοχών δραστηριοτήτων», με έμφαση στην υποβοήθηση της ανάπτυξης και διάχυσης νέων τεχνολογιών και προϊόντων, δημιουργίας συνεργατικών δικτύων και νέας επιχειρηματικότητας. Συγκεκριμένα, προβλέπονται επτά (7) κύριοι τομείς παρέμβασης, ως εξής:

- ✓ **Χερσαίες και πλωτές μεταφορές**
- ✓ **Ιατρικός Τουρισμός, Τουρισμός Ευεξίας και Φαρμακευτική βιομηχανία**
- ✓ **Εναλλακτικός Τουρισμός.**
- ✓ **Μικροηλεκτρονική, πληροφορική και εφαρμογές κινητής τηλεφωνίας**
- ✓ **Δημιουργική οικονομία, μέσω της διασύνδεση με τον Πολιτισμό (π.χ. κόσμημα, ακριβή αντίγραφα, συντήρηση έργων, κινηματογράφος).**
- ✓ **Εξειδικευμένα τρόφιμα και χαρακτηριστικά προϊόντα της Αττικής**
- ✓ **Περιβαλλοντικές (καθαρές) τεχνολογίες (στις περιοχές RIS3), μεταξύ των οποίων και η βιομηχανική συμβίωση.**

Καλές Πρακτικές Πράσινης Επιχειρηματικότητας OLA - O'DEA LYNCH ABBATTISTA

Αντικείμενο: Εταιρεία Συμβούλων Μηχανικών

Έδρα: η περιοχή Hawthorne στο Westchester των ΗΠΑ

Έτος ίδρυσης: το 1974

Παρεχόμενες Υπηρεσίες: Παροχή ηλεκτρολογικών και μηχανολογικών υπηρεσιών μηχανικού, σχεδιασμός εμπορικών καταστημάτων/ βιομηχανιών.

Ενδεικτικοί πελάτες: Acheson Doyle Partners Architects (υπηρεσίες σχεδιασμού / αρχιτεκτονικής / ανάπλασης κτιρίων), Citigroup (χρηματοοικονομικά προϊόντα και υπηρεσίες), PepsiCo (Εταιρία Εμφιάλωσης), Pace University

Καλές Πρακτικές Πράσινης Επιχειρηματικότητας

Ο' DEA LYNCH ABBATTISTA (OLA)

Στοιχεία πράσινης επιχειρηματικότητας:

- Ανακαίνιση χώρων γραφείων με τη χρήση οικολογικών προϊόντων ή με επαναχρησιμοποίηση των υπαρχόντων υλικών όπου είναι δυνατόν.
- Μείωση των αποβλήτων μέσω της εφαρμογής των διαδικασιών ανακύκλωσης της OLA και της συνολικής διαχείρισης κτιρίων.
- Έρευνα αγοράς «πράσινων» ή / και ανακυκλωμένων ή ανακυκλώσιμων ειδών γραφείου.
- Αύξηση του ποσοστού εξοικονόμησης ενέργειας σε όλους τους χώρους, ιδιαίτερα μέσω του φωτισμού.

Καλές Πρακτικές Πράσινης Επιχειρηματικότητας ECOELASTIKA Α.Ε.

Αντικείμενο: Οικολογική Διαχείριση Ελαστικών Οχημάτων

Έτος ίδρυσης: 2002

Έδρα: Μαρούσι (Αθήνα)

Παρεχόμενες Υπηρεσίες: Πανελλαδική συλλογή από 2500 σημεία, μεταφορά και ανακύκλωση των ελαστικών από τα μέλη της Ecoelastika σε πρότυπες μονάδες ανακύκλωσης μεταχειρισμένων ελαστικών

Δίκτυο Συνεργατών: 108 Εισαγωγείς Ελαστικών, 74 Εισαγωγείς Οχημάτων, 7 μονάδες πλήρους μηχανικής κοκκοποίησης

Καλές Πρακτικές Πράσινης Επιχειρηματικότητας ECOELASTIKA A.E.

Στοιχεία πράσινης επιχειρηματικότητας: δημιουργήθηκε από τους 5 βασικότερους εισαγωγείς ελαστικών στην Ελλάδα με σκοπό τη δημιουργία Συλλογικού Συστήματος Εναλλακτικής Διαχείρισης μεταχειρισμένων ελαστικών. Συνεργάζεται (νομική δέσμευση συνεργασίας) με αδειοδοτημένους συλλέκτες- μεταφορείς και εγκαταστάσεις (μονάδες επεξεργασίας/ αξιοποίησης, προσωρινής αποθήκευσης).

Το προϊόν της ανακύκλωσης είναι τρίμμα ή πούδρα ελαστικών που χρησιμοποιείται κατά κύριο λόγο στην κατασκευή ελαστικών & ασφαλών δαπανών για αθλητικές εγκαταστάσεις, παιδικές χαρές, παιδότοπους.

Σταθερή συνεργασία με την TITAN A.E. αλλά και τσιμεντοβιομηχανίες για την τροφοδοσία με μεταχειρισμένα ελαστικά προς ενεργειακή αξιοποίηση.

Καλές Πρακτικές Πράσινης Επιχειρηματικότητας

ΕΝΩΣΗ ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΤΩΝ ΑΕΡΙΟΥΧΩΝ ΠΟΤΩΝ

Αντικείμενο: Παραγωγή αεριούχων ποτών

Έτος Ίδρυσης: το 1959 στην Ορεστιάδα Έβρου από ομάδα ντόπιων παραγωγών.

Ιστορικό:

1980: μεταφορά της ΕΠΑΠ σε καινούργιες εγκαταστάσεις 3.000 τ.μ. με υπερσύγχρονο εξοπλισμό.

Από το 1983 έως το 2009 εμφιάλωνε προϊόντα για λογαριασμό της 3E

Το 1987 ανέλαβε την αποθήκευση όλων των προϊόντων της 3E αναβαθμίζοντας εκ νέου τον εξοπλισμό της.

Μετά τη λήξη της συνεργασίας με την 3E το 2009 επιστρέφει στην αγορά με δικές της παλιές παραδοσιακές συνταγές σε νέα προϊόντα επενδύοντας στην ποιότητα, τη μεγάλη τεχνογνωσία και τις σύγχρονες εγκαταστάσεις.

Σε ένα εργοστάσιο με τρεις γραμμές παραγωγής (γυάλινες συσκευασίες, κουτιού και pet) εμφιαλώνει όλη τη γκάμα των αναψυκτικών υπό το brand name Sparky: cola, πορτοκαλάδα, λεμονάδα, γκαζόζα, βυσσινάδα και σόδα.

Καλές Πρακτικές Πράσινης Επιχειρηματικότητας

ΕΝΩΣΗ ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΤΩΝ ΑΕΡΙΟΥΧΩΝ ΠΟΤΩΝ

Το «Green cola»:

- Αποτελεί εναλλακτική λύση της Coca Cola
- Δεν περιέχει φωσφορικό οξύ, ζάχαρη ή ασπαρτάμη.
- Παραγωγή καφεΐνης από πράσινους κόκκους καφέ και τη γλυκιά γεύση που δίνει η στέβια
- Η γεύση επετεύχθη ύστερα από δοκιμές, σε συνεργασία με το Μετσόβιο Πολυτεχνείο πλησιάζοντας στο 99% της γεύσης της κανονικής Coca Cola.
- Με σλόγκαν στα σημεία πώλησης του αναψυκτικού «ξεcola και διάλεξε ελληνικά» έχει καταφέρει να αποσπάσει ένα αξιοπρόσεκτο μερίδιο στην αγορά αναψυκτικών.

Καλές Πρακτικές Πράσινης Επιχειρηματικότητας REVIVE A.E.

Αντικείμενο: Συλλογή χρησιμοποιημένων μαγειρικών ελαίων

Νομική μορφή: Ανώνυμη βιομηχανική και εμπορική εταιρία

Έδρα: Αθήνα

Έτος ίδρυσης: 2006.

Παρεχόμενες Υπηρεσίες: συλλογή, επεξεργασία διάθεση χρησιμοποιημένων μαγειρικών λαδιών για βιομηχανική χρήση με νόμιμο, ασφαλή και περιβαλλοντολογικά ορθό τρόπο.

Πελάτες: με περισσότερους από 1900 οργανισμούς, βιομηχανίες, καταστήματα εστίασης, ξενοδοχεία κ.λπ. Ενδεικτικά Δήμος Ελληνικού, ΑΒ Βασιλόπουλος, Super Market Atlantic, Goody's, Everest

Στοιχεία πράσινης επιχειρηματικότητας:

- ✓ Όταν τα χρησιμοποιημένα λάδια από το τηγάνισμα, αντί να ακολουθήσουν τη διαδικασία των απορριμμάτων, με τις γνωστές περιβαλλοντικές συνέπειες, συλλέγονται για να καλύψουν ενεργειακές και λιπαντικές ανάγκες.
- ✓ Μετά από κατάλληλη επεξεργασία παράγεται βιοντίζελ που πιο φιλικό για το περιβάλλον (40-50% λιγότερες εκπομπές ρύπων), βιοαποικοδομείται και δεν είναι τοξικό.
- ✓ Μειώνεται η ποσότητα ορυκτών καυσίμων και λιπαντικών που εισάγει η χώρα.

Καλές Πρακτικές Πράσινης Επιχειρηματικότητας OF DREAM AND KNOWLEDGE

Αντικείμενο: παραγωγή βιολογικού Αγουρελαίου

Έδρα: Πάτρα και δραστηριότητα την.

Προϊόντα: Παραγωγή ανώτερης μορφής βιολογικού Αγουρελαίου με την ονομασία “Milestone”.

Στοιχεία πράσινης επιχειρηματικότητας:

Το MILESTONE είναι ένα ακατέργαστο (RAW) απόσταγμα χωρίς καμία πρόσμιξη και παράγεται εξ ολοκλήρου «στο χέρι».

Η καινοτόμος παραγωγική διαδικασία του MILESTONE, βασίζεται στον εκσυγχρονισμό της παραδοσιακής ελαιοποίησης, με σκοπό το δραστικό περιορισμό της οξείδωσης του ελαιοκάρπου.

Καλές Πρακτικές Πράσινης Επιχειρηματικότητας OF DREAM AND KNOWLEDGE

Στοιχείο επιπλέον καινοτομίας:

Το πρωτότυπο design της συσκευασίας καθώς αποτελεί πιστή αναπαράσταση της παραδοσιακής μύλόπετρας (millstone). Για την κατασκευή της χρησιμοποιήθηκαν πηλός stoneware, φυσικός φελλός και ξύλο, ενώ το κουτί παρασκευάστηκε από οικολογικό χαρτί craft στο φυσικό του χρώμα για να προστατεύει το πολύτιμο αυτό προϊόν στο ταξίδι του, σε επιλεγμένα σημεία πώλησης στις αγορές της Ελλάδας και κυρίως του εξωτερικού.

Καλές Πρακτικές Πράσινης Επιχειρηματικότητας

BUILD IT Green

Αντικείμενο: Κατασκευές με σύγχρονα υλικά

Έδρα: Κεντρικά Ελλάδας - Κέρκυρα

Υπηρεσίες: Προϊόντα και εφαρμογές νέας τεχνολογίας για ένα πράσινο βιοκλιματικό σπίτι όπως Επιδαπέδια-ενδοδαπέδια φωτοβολταϊκή Θέρμανση-ψύξη, Θερμοπροσόψεις με eps (διογκωμένη πολυστερίνη και χρωμοσοβά, Εφαρμογές απόκλισης υγρασίας, Εφαρμογές απώθησης ζέστης κατά τους καλοκαιρινούς μήνες, Πισίνες αυτοκαθαριζόμενες χωρίς χημικά, υπέρυθρη θέρμανση, κλπ

Στοιχεία πράσινης επιχειρηματικότητας:

1^η καινοτομία

Εγκατάσταση ενός «ψηφιακού δέρματος» στα διάφορα κτίρια, από ασύρματους αισθητήρες που καταγράφουν διαρκώς την εσωτερική θερμοκρασία και τη θερμοκρασία περιβάλλοντος, την ένταση του φωτισμού και την κατανάλωση ηλεκτρισμού - με τις μετρήσεις να καταλήγουν μέσω Ιντερνέτ στο κέντρο ελέγχου της εταιρείας.

Καλές Πρακτικές Πράσινης Επιχειρηματικότητας

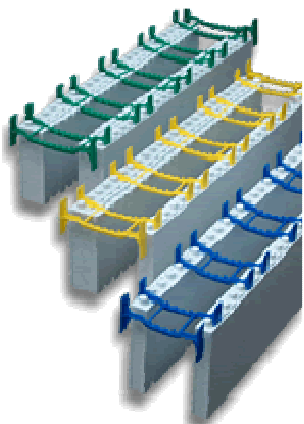
BUILD IT GREEN

2η καινοτομία

το σύστημα δόμησης ICF Quad-lock στην Ελλάδα που βασίζεται σε καλούπι από διογκωμένη πολυστερίνη για την δημιουργία τοιχοποιίας με οπλισμένο σκυρόδεμα. Εξασφαλίζει

- Μειωμένος χρόνος αποπεράτωσης του έργου
- Χαμηλό κόστος συντήρησης
- Πιο στιβαρό κτίριο, σύμφωνα με τον Ελληνικό αντισεισμικό νόμο και τον αντισεισμικό Ευρω-κώδικα
- Έως και 90% καλύτερη θερμομόνωση από την συμβατική κατασκευή
- Άριστη ηχομόνωση
- Χαμηλότερο κόστος κατασκευής σε σχέση με τις συμβατικές κατασκευές

Καλές Πρακτικές Πράσινης Επιχειρηματικότητας NANOPHOS A.E.

- **Αντικείμενο:** Παραγωγή πρωτοπόρων υλικών Νανοτεχνολογίας στο χώρο των δομικών υλικών, της ιατρικής, των υλικών υψηλής αντοχής & ανθεκτικότητας, στην ενέργεια και το περιβάλλον.
- **Έδρα:** Λαύριο (Τεχνολογικό & Πολιτιστικό Πάρκο Λαυρίου)
- **Έτος ίδρυσης:** 2005
- **Προϊόντα / υπηρεσίες:** αδιαβροχοποίηση και προστασία επιφανειών, θερμομόνωση και αδιαβροχοποίηση χρωμάτων, βελτιωτικό κονιαμάτων, καθαρισμός και αποκατάσταση επιφανειών, αυτοκαθαριζόμενες & αντιβακτηριακές Πορώδεις Επιφάνειες, προστασία των μεταλλικών επιφανειών από διάβρωση

Καλές Πρακτικές Πράσινης Επιχειρηματικότητας NANOPHOS A.E.

Στοιχεία πράσινης επιχειρηματικότητας:

- Ανάπτυξη νέων προϊόντων μέσω της συνεχούς εργαστηριακής έρευνας (π.χ. SurfaShield, ένα νανοϋλικό επίστρωσης κεραμικών πλακιδίων)
- Αύξηση του ποσοστού ανακύκλωσης των στερεών αποβλήτων
- Μείωση των επικίνδυνων υγρών αποβλήτων
- Χρήση πλήρως ανακυκλώσιμων περιεκτών των τελικών προϊόντων

Η εταιρία απασχολεί 15 άτομα και η πλειοψηφία των προϊόντων διατίθεται στο εξωτερικό (Κύπρος, Ισπανία, Γερμανία, Ινδία, Ιαπωνία, Κίνα). Στο Κατάρ, ο Εμίρης έχει χρησιμοποιήσει τα προϊόντα της NANOPHOS σε κάστρο του καθιστώντας τις επιφάνειες αυτοκαθαριζόμενες αλλά χρησιμοποιώντας το φως

Καλές Πρακτικές Πράσινης Επιχειρηματικότητας PACIFIC MOTORS SERVICE

Κύρια δραστηριότητα: Κλάδος επισκευής αυτοκινήτων.

Έτος ίδρυσης: 1947

Έδρα: επαρχία του Monterey της Καλιφόρνια

Στοιχεία πράσινης επιχειρηματικότητας:

- Πιστοποίηση "Πράσινο Κατάστημα
- Εφαρμογή των απαιτούμενων αλλαγών για τη μείωση ή εξάλειψη της ρύπανσης και εκπαίδευση των εργαζομένων της για τις αρχές πρόληψης της ρύπανσης
- Λήψη αναγκαίων μέτρων για να γίνουν τα καταστήματα της πιο φιλικά προς το περιβάλλον.
  - Προμήθεια δύο υδατικών συστημάτων καθαρισμού, ένα για το γενικό καθαρισμό των εξαρτημάτων και ένα για το σύστημα πέδησης.
  - Χρησιμοποιεί κλειστό χώρο αποθήκευσης για τα απόβλητα των ψυκτικών μέσων, τα χρησιμοποιημένα ορυκτέλαια και τα παλιοσίδερα.
  - Χρησιμοποιεί λαμπτήρες φθορισμού για το φωτισμό όλου του κτιρίου και έχει μειώσει και σε μερικές περιπτώσεις εξαλείψει τα εσωτερικά έντυπα, και χρησιμοποιεί το δίκτυο υπολογιστών για να καλύψει τις ανάγκες εσωτερικής επικοινωνίας.

Ευχαριστώ πολύ για την προσοχή σας